

Tìm hiểu mô hình Flipped classroom và các công cụ hỗ trợ tổ chức dạy học

Trần Lê Chân*, Trần Tuấn Anh*

*ThS. Trường Đại học Đồng Tháp

Received: 29/3/2024; Accepted: 10/4/2024; Published: 17/4/2024

Abstract: Flipped classroom is one of the modern teaching models responding to the requirements of active teaching in particular and innovation of teaching methods in general. This is also a teaching model that need to be supported of by information technology applications. The article mentions understanding about the flipped classroom and introduces some supported components that serve teachers in this model.

Keywords: Flipped classroom, teaching method, ICT applications

1. Đặt vấn đề

Với phương pháp dạy học truyền thống, hầu hết việc giảng và nghe giảng ước chừng đã chiếm khoảng 90% thời gian, 10% còn lại là luyện tập trên lớp của cả giáo viên (GV) và người học. Khi nghe giảng, người học được đánh giá rơi vào tình trạng “low level thinking” còn khi ứng dụng lý thuyết làm bài tập hoặc các hoạt động học, người học sẽ ở “high level thinking”. Do đó, phương pháp dạy học truyền thống đang dần làm cho người học trở nên thụ động nếu GV không thay đổi phương pháp dạy học mới.

Đổi mới phương pháp dạy học cần thiết phải gắn liền với ứng dụng công nghệ thông tin (CNTT) trong dạy học. Trong những năm qua, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo, hướng dẫn thực hiện có hiệu quả Đề án tăng cường ứng dụng CNTT trong quản lý và hỗ trợ các hoạt động dạy - học, nghiên cứu khoa học góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo giai đoạn 2016-2020, định hướng đến năm 2025, đã được phê duyệt theo Quyết định số 117/QĐ-TTg ngày 25/01/2017 của Thủ tướng Chính phủ.

Chính vì lẽ đó, GV cần tìm ra phương pháp dạy học mới hiện đại hơn, phù hợp với thời đại công nghệ eLearning ngày nay để giúp người học hiểu rõ hơn về lý thuyết, từ đó sẵn sàng tham gia vào các buổi học nhóm, bài tập nâng cao tại giờ học của lớp. Flipped classroom - lớp học đảo ngược (LHĐN) kết hợp với các công cụ hỗ trợ như Edmodo, Google classroom và Moodle là một đề xuất phù hợp trong bối cảnh hiện nay. Nó khiến việc giảng dạy phải lấy người học làm trung tâm. Thời gian ở lớp được dành để khám phá sâu hơn các chủ đề và tạo ra những cơ hội học tập thú vị. Những video giáo dục trực tuyến được thiết kế để truyền tải nội dung tập trung vào

lý thuyết. Ngoài ra, nội dung của LHĐN có thể xây dựng ở nhiều hình thức khác nhau.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Mô hình Flipped classroom

2.1.1. Giới thiệu

Flipped classroom (LHĐN) là một mô hình dạy học mới ra đời trong những năm gần đây ở Mỹ và được áp dụng rộng rãi trong nhiều trường học, từ các lớp tiểu học, trung học đến những năm đầu đại học, đã làm đảo ngược cách tổ chức dạy học theo truyền thống.

LHĐN là tất cả các hoạt động dạy học được thực hiện đảo ngược so với thông thường. Sự đảo ngược ở đây được hiểu là sự thay đổi với các dụng ý và chiến lược sư phạm thể hiện ở cách triển khai các nội dung, mục tiêu dạy học và các hoạt động dạy học khác với cách truyền thống trước đây.

Cơ sở của mô hình LHĐN dựa trên sáu bậc thang đo nhận thức của Bloom, từ thấp đến cao là: ghi nhớ, thông hiểu, vận dụng, phân tích, tổng hợp, đánh giá. Trong lớp học truyền thống, thời gian ở lớp bị giới hạn, là một hằng số, GV chỉ có thể hướng dẫn người học nội dung bài học ở ba mức độ đầu của nhận thức là ghi nhớ, thông hiểu và vận dụng. Để đạt đến các mức độ sau, cá nhân người học phải nỗ lực tự học tập và nghiên cứu ở nhà và đó là một trở ngại lớn với đa số học sinh. Mô hình mới “đảo ngược” mô hình truyền thống, ba mức độ đầu được cá nhân người học thực hiện ở nhà nhờ những hướng dẫn của GV. Thời gian ở lớp, GV và người học sẽ cùng làm việc nhằm đạt ba bậc thang sau của nhận thức.

2.1.2. Ưu điểm

LHĐN mang lại một môi trường học tập linh hoạt, cho phép người học lựa chọn cách thức, nơi chốn, thời gian học tập phù hợp với điều kiện của cá

nhân. Hơn nữa, GV cũng linh hoạt hơn cả trong đánh giá việc học tập của người học.

LHĐN tạo nên văn hóa học tập mới cho đa số người học. Trong các lớp học truyền thống, GV là trung tâm của thông tin. Nếu người học thảo luận câu hỏi thì tất cả đều xoay quanh những ý kiến chủ đạo của GV. Ngược lại, mô hình LHĐN buộc phải lấy người học làm trung tâm trong quá trình dạy học. Thời gian ở lớp được dành cho việc thảo luận các kiến thức sâu hơn, tạo ra những cơ hội học tập phong phú hơn cho người học.

LHĐN cung cấp nội dung chương trình học tập một cách có định hướng. Thông qua nội dung này mà tối ưu hóa thời gian ở lớp. GV xác định rõ nội dung và mục đích bài học cho người học, từ đó người học chủ động khám phá, lĩnh hội.

LHĐN đòi hỏi GV phải là những nhà sư phạm chuyên nghiệp. Trong thời gian ở trên lớp, GV liên tục quan sát, cung cấp cho người học những phản hồi thích hợp vào đúng thời điểm cần thiết.

2.2. Một số công cụ hỗ trợ tổ chức lớp học theo mô hình Flipped classroom

2.2.1. Google Classroom

Google Classroom là một Hệ thống Quản lý học tập (Learning Management System - LMS) được công ty Google giới thiệu vào tháng 5 năm 2014. Tuy ra đời muộn hơn so với phần lớn các nền tảng khác nhưng nó lại nhận được sự chào đón khá lớn từ người dùng.

Là một ứng dụng hỗ trợ lớp học, Google Classroom mang đến cho người sử dụng khả năng tương tác online nhanh chóng và thuận tiện. Đối với trường học, Google Classroom hỗ trợ tạo các lớp học, quản lý người học. Đối với GV, Google Classroom hỗ trợ giao bài tập, chấm điểm, đưa thông báo tới từng cá nhân người học. Đối với người học, Google Classroom cho phép trao đổi thông tin, tìm kiếm các khóa học, tìm kiếm tài liệu.

Google classroom được nhiều nhà giáo dục lưu tâm sử dụng trong những năm gần đây bởi một số ưu điểm có thể kể đến như:

- Thiết lập dễ dàng: GV có thể thêm trực tiếp người học hoặc chia sẻ mã lớp học để người học tham gia.

- Tiết kiệm thời gian: Chuỗi bài tập đơn giản, không dùng giấy cho phép GV tạo, đánh giá và chấm điểm bài tập nhanh chóng, tất cả đều ở một nơi.

- Cải thiện tổ chức: Người học có thể xem tất cả bài tập của mình trên trang bài tập và tất cả tài liệu của lớp học được tự động lưu vào thư mục trong

Google Drive.

- Nâng cao hiệu quả giao tiếp: Ứng dụng Google Classroom cho phép GV gửi thông báo và bắt đầu thảo luận trong lớp học ngay lập tức.

- Tiết kiệm và an toàn: Giống như các dịch vụ còn lại của dịch vụ Google Apps for Education, lớp học không có quảng cáo, không bao giờ sử dụng nội dung hoặc thông tin về người học cho mục đích quảng cáo và miễn phí cho các trường học.

Google Classroom được thiết kế để giúp GV tạo và thu bài tập một cách trực tuyến, nhanh chóng, bao gồm các tính năng tiết kiệm thời gian như khả năng tự động tạo bản sao Google Docs cho từng người học. Ứng dụng này cũng tạo thư mục trên Google Drive cho từng bài tập và cho từng đối tượng người học để giúp duy trì sắp xếp trên lớp học trực tuyến.

2.2.2. MOODLE

MOODLE là từ viết tắt của Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment là một phần mềm nền cho một hệ quản trị đào tạo (Learning Management System - LMS). MOODLE được thiết kế với mục đích tạo ra những khóa học trực tuyến với sự tương tác cao, cùng độ linh hoạt cao của phần mềm này giúp người phát triển có khả năng thêm vào các mô đun cần thiết một cách dễ dàng.

MOODLE được xây dựng hướng đến việc tổ chức và quản lý các lớp học trực tuyến kết hợp kiểm tra đánh giá kết quả học tập. Do đó, hệ thống MOODLE có đầy đủ các chức năng cần thiết cho việc tổ chức lớp học ảo như sau:

Quản lý thành viên: Do quản trị hệ thống (admin) đảm nhiệm. Admin tạo tài khoản cho người dạy, người học; chứng thực và phân quyền cho họ.

Quản lý khóa học: Cho phép thêm khóa học mới, cập nhật nội dung bài giảng và sao lưu khóa học để sử dụng lại.

Quản lý điểm: Giảng viên có thể thiết kế các bài giảng, đa dạng các dạng bài tập trực tuyến; Học viên tự hoàn thành các bài tập và hệ thống tự chấm điểm, kết quả điểm số của học viên được ghi nhận và báo cáo chi tiết để giảng viên có thể quản lý quá trình học tập của học viên.

- Quản lý module: bao gồm quản lý các chức năng, tùy chỉnh về giao diện, bộ lọc và có thể tích hợp thêm các module khác.

2.2.3. Edmodo

Edmodo là một nền tảng học tập miễn phí và an toàn được thiết kế bởi Jeff O'Hara và Nick Borg vào năm 2008, dành cho GV, học sinh, phụ huynh. Quan điểm của những người sáng lập và phát triển Edmodo

là tập trung xây dựng nền tảng công nghệ qua đó GV muốn sử dụng thay vì phải sử dụng. Thế mạnh của Edmodo ở chỗ hai người phát triển ứng dụng đều xuất phát là GV thay vì là những kỹ sư công nghệ như các nền tảng khác.

Trang web cung cấp cho người dạy và người học trong một lớp học ảo, có thể kết nối và cộng tác mọi lúc, mọi nơi và đặc biệt có thể hỗ trợ cả trên thiết bị di động. Edmodo tăng cường các mối quan hệ tương tác trực tuyến, tạo nên một môi trường lớp học năng động bằng việc chia sẻ nội dung, thảo luận, giao bài tập về nhà, kiểm tra, tiếp nhận thông tin phản hồi, ghi chú và cảnh báo cũng như thăm dò ý kiến. Do đó, Edmodo có thể được xem như là hệ thống quản lý học tập (Learning Management System - LMS), tạo điều kiện cho giảng viên thiết lập và quản lý các lớp học trực tuyến dễ dàng.

Edmodo có một số ưu điểm ưu việt có thể kể đến như: (1) Gắn kết, Edmodo được thiết kế giúp người học hào hứng với hoạt động học tập như việc tham gia mạng xã hội, gắn kết dễ dàng; (2) Kết nối, GV là trung tâm trong mạng lưới học tập nhằm kết nối người học, phụ huynh, nhà quản lý; (3) Cá nhân hóa, Edmodo cung cấp các ứng dụng cá nhân hóa quá trình học tập của mỗi cá nhân trên nền tảng an toàn và bảo mật; (4) Đánh giá, Edmodo giúp việc theo dõi sự tiến bộ của người học trở nên dễ dàng hơn với các chức năng Assignments, Quizzes, Polls...

Edmodo có một số tính năng chính như sau:

(1) Chia sẻ tài nguyên không giới hạn. Không giống như việc chia sẻ trên Facebook, Edmodo thiết kế các ứng dụng bổ sung giúp GV quản lý nguồn tài nguyên này một cách hiệu quả thông qua việc sử dụng các tính năng như tags, library, folders và ngay cả việc tạo ra các khóa học giống như trên nền tảng Moodle hay những nền tảng dạy học trực tuyến khác.

(2) Cơ chế cộng tác hiệu quả. Edmodo là mạng xã hội được thiết kế dành riêng cho lĩnh vực giáo dục, do vậy hoạt động cộng tác, giao tiếp giữa GV và người học, giữa những người học với nhau được hỗ trợ tối đa qua các tùy chọn Lớp học Edmodo, Nhóm Edmodo nhỏ và Cộng đồng.

(3) Đẩy mạnh hoạt động dạy và học. Edmodo cho phép GV tích hợp đa dạng công cụ và ứng dụng trong quá trình dạy học trên lớp qua các công cụ như lấy ý kiến đánh giá với chức năng polls, yêu cầu sinh viên trả lời câu hỏi hay làm bài trắc nghiệm gắn với quizzes, thảo luận, chia sẻ bằng ngôn ngữ đích với chức năng post, và chia sẻ tài nguyên học tập miễn phí trên mạng với cách chia sẻ liên kết hay tải dữ liệu

trực tiếp.

(4) Phương pháp kiểm tra, đánh giá hiệu quả. GV có thể dễ dàng khai thác các tính năng của Edmodo để triển khai hoạt động đánh giá thường xuyên như: Tính năng giao bài (assignments) đồng thời có thể gửi kèm theo tài liệu, tài nguyên, trang web...;

2.3. Một số lưu ý khi tổ chức dạy học theo mô hình Flipped classroom

GV phải mất rất nhiều thời gian để chuẩn bị bài giảng điện tử, video để chuyển cho người học, cũng như trình độ sử dụng công nghệ thông tin của GV. Tuy nhiên, về lâu dài, GV có thể tiết kiệm thời gian khi sử dụng bài giảng nhiều lần, nhưng cũng phải thường xuyên điều chỉnh, bổ sung, cập nhật các thông tin mới.

Sự bình đẳng về công nghệ giữa người học với nhau có thể là rào cản đối với việc học tập của một số cá nhân người học thiếu điều kiện cận với công nghệ. Điều này có thể khắc phục khi người học được hướng dẫn ngay từ đầu các kỹ năng cơ bản ứng dụng công nghệ thông tin trong học tập như: truy cập và sử dụng tài liệu trên mạng ...

Nhiều đối tượng người học chưa có thói quen học tập theo mô hình này, nên sẽ gặp khó khăn và thậm chí lơ là không chịu chuẩn bị bài trước khi đến lớp.

3. Kết luận

Trong những năm gần đây, việc triển khai áp dụng mô hình LHDN vào thực tế giảng dạy ở một số nơi đã bước đầu mang lại một số kết quả đáng ghi nhận. Tuy nhiên, mô hình LHDN không phải có thể áp dụng cho tất cả nội dung dạy học. Vì vậy, GV cần phải có sự chọn lọc khi sử dụng mô hình này.

Bằng cách hiểu rõ lí luận nền tảng và quy trình triển khai dạy học theo mô hình LHDN cùng với sự hỗ trợ từ những công cụ tạo, quản lý lớp học ảo một cách tiện lợi và miễn phí tin chắc rằng mô hình này sẽ ngày càng được sử dụng rộng rãi.

Tài liệu tham khảo

[1] Nguyễn Văn Lợi (2014), *Lớp học nghịch đảo – Mô hình dạy học kết hợp trực tiếp và trực tuyến*, Tạp chí Khoa học trường Đại học Cần Thơ, số 34, Phần C, 56-91

[2] Nguyễn Thị Bích Ngọc (2010), *Tìm hiểu về Moodle và thiết lập website thi trắc nghiệm trực tuyến*, Đồ án môn học. <http://bit.ly/113cc2d>

[3] Nguyễn Quốc Vũ, Nguyễn Thị Minh Thanh (2017), *Áp dụng mô hình LHDN dạy học kỹ thuật số nhằm phát triển năng lực tư duy sáng tạo cho sinh viên*, Tạp chí Khoa học Trường Đại học sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh, tập 14, số 01 năm 2017.